

Olemmeko käsittäneet oikein?

Pari sanaa teosofisesta liikkeestä.

1.

Puolen vuosisataa on kohta kulunut siitä, kun Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa esiintyi eräs kirjailija, joka ennen pitkää herätti tavatonta huomiota. Hän kirjoitteli sanomalehtiin – enimmäkseen spiritistisistä aiheista – ja seurusteli alussa spiritistein kanssa. Pian kuitenkin selvisi, että hänellä oli oma erikoinen sanansa sanottavana; hän ei katsellut spiritistisiä ilmiöitä samalla uskovaishallinnalla kuin tämän liikkeen kannattajat yleensä. Hän kyllä myönsi niiden todenperäisyyden ilmiönä, mutta selitti niiden aiheutuvan enimmäkseen toisista syistä kuin spiritistein olettamista. Nämä selitykset olivat oleellisia osia kokonaisesta uudesta maailmankatsomuksesta, jonka pääpiirteitä hän vähitellen ryhtyi paljastamaan.

Merkkillinen kirjailija oli madame H. P. Blavatsky, ja maailmankatsomus, jota hän opetti, sanoma, jonka hän julisti, oli n. s. teosofia.

Silloista maailmaa hän suuresti hämmästytti, sillä hänen sanomansa oli sille uusi ja ennen kuulumaton. Sivistynyt maailma oli äskettäin herännyt keskiaikaisesta unestaan, pudistanut päältänsä dogmien kahleet ja vapauttanut itsensä uskonnon ja kirkon holhouksesta. Riemua ja luottamusta uhkuvana se oli heittäytynyt tieteellisen tutkimuksen turviin, ja tämän loistavat ja varmat saavutukset luonnontieteiden ja tekniikan alalla olivat muuttaneet kirkolliset opinkappaleet mitättömiksi lastenkamarisaduiksi. Jumalakin oli muuttumaisillaan »hypoteesiksi, olettamukseksi, jota tiede ei enää tarvinnut», kuten nerokas ja ylpeä astronomi Laplace aikoinaan oli Napoleonille väittänyt. Ja tämän iloisen ja itsetietoisien maailman keskelle ilmestyi tuntematon nainen, maankiertäjä, seikkailija, joka leijonan voimalla ja rohkeudella ryhtyi sitä ravistamaan ja varoittamaan. »Kuulkaa!» hän huusi hämmästyville joukoille, »te tanssitte kuilun partaalla: kavahtakaa, ettette huku! Te luulette tutkineenne luonnon kaikki salaisuudet ettekä edes tiedä, mikä ihminen on. Te pyyhitte maailman kaikkeudesta pois jumalallisen tajunnan ja rakkauden ettekä tunne näkymättömän henkimaailman aakkosiakaan. Te nauratte nyt, mutta lakatkaa nauramasta, ennenkuin naurunne kääntyy itkäksi.»

Madame Blavatskyn sanoma oli todella uusi silloiselle maailmalle, sillä lyhyesti ja ytimeltään esitettyinä se kuului näin:

Länsimaiden nuori tiede luulee ratkaisseensa elämänarvoituksen ja päässeensä totuuden perille, kun se tutkittuaan näkyväisen luonnon silmiinpistävimät ilmiöt kieltää hengen iankaikkisen itseolemisen. Kristillinen kirkko sanoo uskovansa henkeen ja kuolemattomuuteen, mutta kieltää ihmishengeltä totuuden tiedon mahdollisuuden: ihminen ei voi eikä saa pyrkiä tietoon elämän ja kuoleman salaisuuksista, hänen tulee uskoa, mitä »Jumala» on näistä asioista kirkon ja raamatun kautta ilmoittanut. Sekä tiede että uskonto rajoittavat täten ihmishengen vapautta, kahlehtivat sitä, orjuuttavat sitä. Mutta ihmisen päämäärä on korkea! Hänen kohtalonsa ei ole jäädä tietämättömyyden pimeyteen, vaan kohota siitä päivän valkeuteen tiedossa ja taidossa. Ihminen voi pyrkiä totuuden tietoon ja saavuttaa näkemyksen, joka käsittää sekä näkyväiset että näkymättömät, sekä elämän että kuoleman. Kautta aikojen on ollut olemassa Salainen Viisaus, eli teosofia joka tästä on tiennyt ja samalla on osannut neuvoa, miten ihminen voi totuuden saavuttaa. Kaikki suuret uskonnot ovat vain olleet tämän Salaisen Viisauden eli teosofian haaraantumia ja lapsia, vaikka kirkot ja kansat eivät ole käsittäneet omien uskontojensa todellista olemusta. Nyt oli tullut aika, että vanhan Viisauden teosofinen ääni kuuluisi ihmiskunnalle, ja madame Blavatsky oli Salaisen Viisauden Vartijain nöyrä lähetti, jonka tuli julistaa tämä sanoma maailmalle.

Ihminen saattoi siis päästä totuuden tietoon eli uskonnollisella kielellä sanoen Jumalan tuntoon, jota muuten sana teosofia sanatarkasti ilmaisisikin!

Kuinka tämä olisi mahdollista? huudahti maailma ällistyneenä. Mitä takeita meillä on siitä, ettei madame Blavatskyn väite ole tyhjää ja turhaa lorua?

Ja silloin H. P. Blavatsky viittasi Mestareihin. On olemassa Mestareita, Salaisen Viisauden Vartijoita, jotka ovat saavuttaneet inhimillisen kehityksen huipun, täydellisiä ihmisolentoja, joilla on kädessään tiedon ja taidon avaimet.

Mistä tiedämme, että noita Mestareita on olemassa? kysyi epäilevä maailma.

Minä tunnen monta heistä, vastasi madame Blavatsky ja minä todistan heistä. Kristus oli yksi heitä, samoin Buddha, Krishna, Zoroaster, Pythagoras ja monet, monet muut, joiden nimet tunnetaan historiasta. He olivat kaikki Mestareita ja ovat tänäpäivänä, sillä he elävät yhä vielä. Mestariksi tullut ihminen ei kuole.

Ja uutuudestaan huolimatta H. P. Blavatskyn ääni ei kaikunut aivan kuuroille korville. Oli niitä, jotka höristivät korviaan ja kuuntelivat. Oli niitä, jotka ottivat sanoman vastaan ja alkoivat etsiä Salaista Viisautta ja sen Vartijoita. Niitä oli useissa maissa, ja oi kumma, vuosien kuluessa ilmestyi yhä useampia totuuden etsijöitä, jotka väittivät tavanneensa noita ihmeellisiä Mestareita ja todistivat puolestaan, että teosofian sanoma oli tosi: he olivat löytäneet totuuden.

2.

Nyt saatamme kysyä: mikä oli se totuus, joista teosofia puhui, jota Mestarit edustivat ja joka oli ihmisen saavutettavissa? Oliko se korkea ja kaukainen päämäärä, oliko se näkemys, jonka ainoastaan Mestarit saavuttivat? Pitikö ihmisen pyrkiä Mestariksi saavuttaakseen totuuden tiedon? Mikä silloin tämän vaikean ja vaivalloisen pyrkimyksen kestäessä kannusti ihmistä? Mistä hän otti sen uskon, että Mestariksi tultuaan tietäisi totuuden? Ihminen oli itsekäs olento, hän varmaan väsyisi kesken etsimistään – hän varmaan väsyisi, ennenkuin olisi Mestariksi kohonnut! Mistä hän siis otti uskonsa ja siveellisen voimansa?

Tässä tulee nyt eteemme ihmeellinen ratkaisu, jonka monet teosofiset totuuden etsijät helposti unohtavat, mutta joka madame Blavatskyn julistuksessa pysyi alati kirkkaana ja selvänä. Ratkaisu kuuluu: totuuden tieto, Jumalan tunto ei ole ollenkaan kaukainen asia; toivottomaksi jäisi silloin meidän pyrkimyksemme. Ei, totuuden tieto on saavutettavissa nyt. Totuuden tieto on itse asiassa saavutettava, ennenkuin voimme edes ryhtyä pyrkimään Mestareiksi. Totuuden tieto ei kylläkään ole viisautta kirjoista, ei ulkolukua, ei muistitietoa, eikä myöskään uskonnollista hysteriaa eikä mielikuvituksen lentoa. Totuuden tieto on kyllä heräämistä uuteen elämään ja uuteen näkemykseen, se on kyllä sielullista uudestisyntymistä ja ihmisen sisässä tapahtuvaa ihmeellistä avautumista, se on kyllä totuuden näkemistä ja Jumalan vastaanottamista omaan tuntoon, mutta se ei ole etäinen asia eikä kaukainen saavutus. Se ei tule vasta mestariudessa, se tulee mestariuteen vievän tien alkupäässä.

Jos tahdot Mestariksi pyrkiä, täytyy sinun ensiksi tietää totuus: ei tietää sitä teoretisena opinkappaleena, vaan nähdä se elävänä todellisuutena.

Ja nyt me kysymme Pilatuksen tavalla vaikkei Pilatuksen epäilyksellä: mikä on totuus? Mikä on se totuus, jonka tietoon ihminen voi päästä?

Ja teosofia, aikakausien Salainen Viisaus vastaa: totuus on ihmisten veljeys ja heidän yhteytensä Jumalassa. Jumala on elämän henki, olemassaolon ääretön tajunta ja tietoisuus, maailman järki, suuri, ylevä rakkaus kaiken takana. Ihminen on elämän hengen lapsi, jumalallisen tajunnan ilmennys ihmishämmän muodossa, kipinä maailmanjärjen loistavasta tulesta, pisara suuren rakkauden henkimerestä. Sentähden ihmiset ovat yhtä Jumalassa, sillä henki ja tajunta on yksi ja sama tuhansissa muodoissa, ja ihmisyksilöt ovat toistensa veljiä, eroittamattomasti yhteenkuuluvia ja toisistaan riippuvia. Heidän onnensa on yhteinen ja heidän kärsimyksensä samoin. Elämä muodoissa on harhaa, hengen elämä on elämää Jumalassa ja totuudessa.

Kun ihminen on etsinyt totuutta henkensä koko voimalla, kun hän on lukenut ja ajatellut, katsellut ja vertaillut, miettinyt ja pohtinut, kun hänen sielunsa on polvistunut elämän eteen, rukoillen valoa ja vapautta, kolkuttaen totuuden tiedon portille, etsien oman arvoituksensa ratkaisua, silloin avautuu hänen sydämensä taivaalliselle valolle, silloin koittaa hänelle päivä, jolloin hänen silmänsä näkevät

jumalallisen totuuden. Hän näkee ja hän tuntee. Hän tietää olevansa Taivaallisen Isän lapsi, yhtä hengessä kaikkien kanssa, ylhäisten ja alhaisten, viisaiden ja tyhmien, pyhien ja syntisten, jotka kaikki samaten – tietämättäänkin – ovat elämän hengen lapsia. Ylivuotava autuus ja surumielinen kaiho täyttää hänen sielunsa, sillä Mestarin, täydellisen ihmisen ihanne näkyy elävänä todellisuutena hänen henkensä silmille.

Hän on nyt tien alkupäässä ja tietää mihin päin on kuljettava. Ihanne on hänen edessään. Mestari on se, joka ihanteen toteuttaa. Hän taas on opetuslapsi, jonka tulee askelaskeleelta oppia ihannetta toteuttamaan.

Hän uskoo ihanteeseen, sillä hän on ihanteen tajunnut. Hän uskoo totuuteen, sillä hän on totuuden nähnyt. Hän uskoo Jumalaan, sillä hän on hengessään tuntenut Isän läsnäolon. Usko antaa hänelle voimaa, kun hän uupuu työssään, usko rohkaisee, kun hän pelkää omaa heikkouttaan, usko lohduttaa, kun hän suree pienuuttaan.

Tämä herämys, josta usko syntyy, se tulee kelle totuuden etsijälle tahansa, joka etsinnässään on vilpiton.

3.

Teosofiaan kuuluu, kuten tiedämme, monenlaisia oppeja kaikenlaisista asioista »taivaan ja maan välillä», mutta yllä oleva on teosofisen elämänymmärryksen siveellishenkinen ydin.

Tätä uutta maailmankatsomusta julistaessaan madame Blavatsky turvautui erilaisiin menettelytapoihin: hän kirjoitteli artikkeleita sanomalehtiin ja aikakauskirjoihin, hän sepitti laajoja tieteellis-filosofisia teoksia, hän kasvatti itselleen ja siten teosofialle oppilaita ja seuraajia, hän esitti jonkinlaisia taikatemppuja näytteeksi ihmisessä piilevistä salaisista kyvyistä, hän perusti ystäviensä kanssa Teosofisen Seuran, jonka jäsenyysehtona oli Yleisen Veljeyden tunnustaminen ja jonka jäsenten piti olla teosofisen totuuden etsinnän ja elämänymmärryksen kannattajia, puoltajia ja levittäjiä maailmassa.

Mutta luonnollista on, ettei uuden maailmankatsomuksen julistaminen käynyt esteittä päinsä. Olojen pakosta ilmaantui vihamiehiä ja vastustajia.

Olemme jo viitanneet tieteelliseen ja kristilliskirkolliseen materialismiin ja ahdasmielisyyteen. Yhteisvoimin nämä saivatkin aikaan, että madame Blavatskyn taikatemput eli n. s. »okkultiset ilmiöt» leimattiin humbugiksi ja H. P. Blavatsky itse julistettiin vuosisadan suurimmaksi petkuttajaksi, joka oli omista aivoistaan keksinyt koko teosofian ja sen Mestarit.

Nyt tahdomme lisäksi mainita muutamia toisia luonnollisia esteitä, jotka sinänsä vastustivat ja yhä vastustavat ihmisten Yleisen Veljeyden julistamista, ymmärtämistä ja toteuttamista.

Ensimmäisenä on tällöin mainittava se tosiseikka, että ihmiskunnalla ei ole yhtenäinen uskonto, vaan että se on jakaantuneena moniin eri uskontokuntiin. Tämä painaa paljon vaa'assa, sillä eri uskontojen tunnustajat katsovat enimmäkseen epäilyksellä toisiaan, koska kunkin oma usko on hänen mielestään ainoa laatuaan, paras ja korkein. Kun tähän lisäksi tulee, että uskonnot melkein poikkeuksetta ovat jakautuneet rotujen ja heimojen, jopa kansallisuuksienkin mukaan, jotka sinänsä eroittavat ihmisiä toisistaan, on selvää, että kristityt, muhamettilaiset, buddhalaiset, hindut j. n. e. eivät tunne erityistä ymmärtämystä eikä lämpöä toisiaan kohtaan. Mutta eipä siinä kyllin. Eri uskontojen, varsinkin kristinuskon tunnustajat ovat sitäpaitsi jakautuneet lukuisiin lahkoihin, joilla kaikilla on oma pelastuspatenttinsa ja jotka niinkään silmäilevät toisiaan kylmästi ja karsaasti.

Toisena esteenä on mainittava se, että ihmiset kaikkialla ovat jakautuneet n. s. yhteiskuntaluokkiin. Luokkaeroitus, joka alkuaan johtui työnjaosta, perustuu osaksi ihmisten luonnolliseen erilaisuuteen, mutta osaksi myös yhteiskunnallisten olojen raudankovaan kohtalomaisuuteen. Pitkin viime vuosisataa käytiin ankaraa aatteellista, jopa välistä aseellista, taistelua eri yhteiskuntaluokkien välillä, sillä sosialistinen liike herätti työtä tekevän luokan itsetietoiseksi asemastaan ja yllytti sitä vastarintaan ylempiä luokkia vastaan. Monen sosialistin mielestä häipyivät

rotu- ja kansallisuuserot mitättömiksi niiden luokkaeroitusten rinnalla, jotka tekivät toisista ihmisistä »etuoikeutettuja», toisista »oikeudettomia» olentoja. Sosialistinen »veljeys» käsitti täten ainoastaan »köyhät», vähät välittäen »rikkaista» ja heidän onnestaan.

Kolmantena vaikeutena on otettava huomioon se, että ihmiskunnan historiallinen kehitys oli vienyt n. s. valtakuntien muodostumiseen. Nämä valtakunnat ja valtiot eivät suinkaan kulkeneet käsi kädessä kansallisuuksien ja rotujen kanssa, vaan muodostivat tarkoin rajoitettuja kokonaisuuksia, joihin saattoi kuulua eri kansallisuuksia ja rotuja tai niiden osia. Näennäisesti yhtenäisessä kokonaisuudessa saattoi sen tähden vallita suuria sisäisiä ristiriitoja, sillä pienemmät kansallisuudet ja »alemmat» rodut olivat miltei poikkeuksetta toisten väkilukuisempien kansallisuuksien ja »ylempien» rotujen ahdistamia, sortamia ja hallitsemia. Nämä valtiolliset kokonaisuudet ja kokoamukset olivat kuin suuria – sisässään milloin sopusointuisia, milloin ristiriitaisia – maailman kansalaisia, jotka keskenään taistelivat olemassaolosta ja kilpailivat vallasta. Kun jokainen suurvaltio mielellään olisi ollut mahtavin kaikista, syntyi tästä ainainen naapurinpelko, sodanuhka ja rauhan »lujittaminen» yhä uusilla sotavarustuksilla. Maailmanrauha oli täten teennäinen – todellisuudessa vain aselepo, – ja ihmiskunnan ulkonaisesti korkeata sivistystä turmeli ja heikensi sisäinen mätähaava. Todellinen veljeys valtioiden kesken oli mahdoton haave, niinkauan kuin kansain välinen moraalilla sallii toisenlaisia näkökohtia ja tekoja kuin yksilöiden elämänohjeiksi hyväksytyt siveyskäsitteet.

Neljänneksi ja tavallaan itsepintaisimmaksi esteeksi yleisen veljeyden tiellä on tietysti merkittävä ihmisten luonnollinen itsekkyyys. Alemmassa minässään ihminen on »lähimpänä» itseään eikä välitä paljon siitä, kuinka toisten käy, kunhan hän itse – ja ehkä hänen omaisensa – voivat mahdollisimman hyvin. Ja vaikka hän olisikin kasvanut ulos itsekkyyden karkeimmista muodoista, on olemassa inhimillisiä intohimoja – rikkauden, kunnian, vallan, ylpeyden j. n. e. himot, – jotka kietovat hänen sielunsa näkymättömiin verkkoihinsa ja estävät häntä tajuamasta veljeyden suurta ihannetta, ennenkuin kärsimyksen koulussa nöyrytyneenä hänen sydämensä vihdoinkin alkaa kaivata jumalallista totuutta.

Jättiläismäisiä voidaan todella sanoa olevan niiden vaikeuksien ja esteiden, jotka asettuvat totuuden julistajan tielle. Mainitsimme jo, mihin keinoihin madame Blavatsky turvautui taistelussaan niitä vastaan, ja nyt tulee meidän tarkastaa, kuinka hänen ehdotuksestaan järjestettiin työ ja toiminta siinä Teosofisessa Seurassa, jonka tehtävänä oli häntä auttaa ja hänen taisteluaan jatkaa.

4.

Kun olemme omaksuneet teosofisen elämänymmärryksen, kun olemme teosofisesti »heränneet» ja tiedämme, mitä teosofia on, ei meidän ole vaikea kuvitella mielessämme, mitä H. P. Blavatsky ja hänen Mestarinsa tarkoittivat ja mihin he tähtäsivät perustamalla Teosofisen Seuran. Tahtoivathan he ensi kädessä, että maailma heräisi älyämään, mitä oikea totuuden etsiminen on, kuinka äärettömän laajoja, vielä salattuja aloja oli ihmishengen tutkittavissa, ja tahtoivathan he lisäksi, että niin monet yksilöt kuin mahdollista kävisivät läpi sen henkisen heräyksen, joka avaisi heidän silmänsä näkemään jumalallisen totuuden ja siten saattaisi heidät mestariuteen vievän tien alkupäähän.

Onko siis kumma, jos madame Blavatsky alkuaan kuvitteli, että Teosofinen Seura olisi kokoonpantu näistä tämmöisistä totuuden tietäjistä? Emme saata sitä kummaksua, sillä se oli luonnollinen ajatus totuuden julistajalla, joka toivoi itselleen auttajia ja seuraajia. Ei hän ollut uskonnonperustaja eikä kirkkokunnan, joka vetäisi puoleensa suuria joukkoja. Hän tahtoi vain kourallisen uskollisia sieluja, jotka ylläpitäisivät ja jatkaisivat valistustyötä maailmassa. Ja sentähden hän asetti Teosofisen Seuran ensimmäiseksi ohjelmapykäläksi ja samalla jäsenyyshdoksi tuon tunnetun tehtävän »muodostaa yleisen veljeyden ydin, katsomatta rotuun, uskontunnustukseen, kansallisuuteen, väriin ja sukupuoleen.»

Ketkä kykenisivät muodostamaan ihmiskunnan yleisen veljeyden ytimen muut kuin ne, jotka heräyöksensä ja näkemyksensä nojalla tiesivät, että veljeys oli totuus? Ja ketkä kykenisivät maailmaa auttamaan, ketkä tekemään tosi teosofista työtä, ketkä totuutta levittämään muut kuin ne,

jotka totuuden tiesivät? Mitä hyötyä teosofian asialle, mitä hyötyä ihmiskunnalle olisi muunlaisista Teosofisen Seuran jäsenistä?

Tämä oli Mestarein ja madame Blavatskyn ensimmäinen, alkuperäinen ajatus, eikä sitä periaatteellisesti muutettu, vaikka myöhemmin Seuran piiriä jonkun verran laajennettiin.

Havaittiin nimittäin, että oli ihmisiä, jotka eivät vielä olleet totuutta löytäneet, mutta jotka olivat vakavia totuuden etsijöitä. He pyrkivät Seuran jäseniksi, koska tunsivat, että heille itselleen olisi apua jäsenyydestä totuuden etsimisessään. Ja niin avattiin Teosofisen Seuran ovet kaikille, jotka vilpittömästi etsivät totuutta, ja kirjoitettiin ovelle tunnuslause: totuus on korkein uskonto. Heidänkin piti tunnustaa ja allekirjoittaa Seuran veljeyspykälä, mutta heille se ensi kädessä merkitsi, että koska he eivät vielä tienneet totuutta, tunnustivat he kaikki ihmiset yhdenarvoisiksi veljikkeeseen Jumalan, tuntemattoman totuuden edessä; he lupasivat siis olla suvaitsevaisia kaikkia uskontoja ja näkökantoja kohtaan eikä arvostella eikä tuomita ketään hänen uskonsa ja vakaumuksensa nojalla.

Täten syntyi itsestään eksoteerinen ja esoteerinen piiri Teosofisessa Seurassa. Esoteristi ei kuitenkaan tässä merkityksessä ollut se, joka kirjoitautui johonkin »esoteeriseen kouluun», vaan se, joka tiesi totuuden. Ja eksoteerinen teosofi oli jokainen, joka ei tietänyt totuutta, kuului hän sitten vaikkapa mihin »esoteeriseen osastoon» tahansa. Kun pidämme mielessä tämän tosiasioihin perustuvan eron »esoteristin» ja »eksoteristin» välillä, on meidän helppo käsittää kahden jällelläolevan Teosofisen Seuran ohjelmapykälän tarkoituksen.

Toisen pykälän mukaan Teosofisen Seuran tehtävä oli »edistää vertailevia uskonnollisia, tieteellisiä ja filosofisia tutkimuksia».

Tämä oli esoteristeille selvä työohjelma. He, jotka itse olivat hengessään nähneet totuuden, saivat tehtäväkseen kaivaa esille uskonnoista, elävistä ja kuolleista, kaikki mahdolliset todistukset siitä, että totuus oli ennenkin tiedetty; niinkään tuli heidän seurata nykyajan tieteellistä tutkimusta ja näyttää, kuinka se askel askeleelta lähestyi näkymätöntä ja salattua henkimaailmaa, kuinka sen saavuttamat tulokset tukivat henkistä totuuden näkemystä; ja vihdoin heidän tehtävänsä oli tutkia maailman filosofeja ja ajattelijoita, sekä kuuluisia että tuntemattomia, ja osoittaa, missä kohden he olivat totuuden nähneet tai sitä aavistaneet.

Selvää on, että tämmöiset laajat tutkimukset jäisivät hedelmättömiksi, ellei tutkija itse ollut totuuden tietäjä. Mutta paljon apua hänellä oli nykyajan teknillisestä kulttuurista, joka niin suuresti oli lähentänyt toisiinsa maailman kansoja ja rotuja ja joka teki verrattain helpoksi liikkua vierailta mailla ja tutustua vieraihin tapoihin, ja myöskin siitä, että itämaiden vanhaa uskonnollista ja mystillistä kirjallisuutta alettiin tutkia länsimailla ja havaittiin, mikä ehtymätön tiedon lähde siinä oli tarjona.

Ja samassa toisessa pykälässä oli työtä eksoteristeillekin. He, jotka vielä olivat alkuperäisen etsijän kannalla, saattoivat syventyä esoteristein teosofisiin teoksiin, kuulla heidän esityksiään ja todistuksiaan, ja samalla tutustua suurten uskontojen oppeihin, maailman pyhiin kirjoihin, tiedemiesten ja filosofien ajatuskantoihin. Täten he kehittivät ja kasvattivat omaa sieluaan temppeleiksi, johon totuuden henki sopivan hetken tullen saattoi ottaa asuntonsa.

Kolmannessa ohjelmapykälässä velvoitettiin Teosofista Seuraa »tutkimaan tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä».

Siinä tarjoutui tilaisuus eksoteeriselle etsijälle hankkia tietoja henkimaailman salaisuuksista lukemalla asianomaista psyykkisten tutkijain toimittamaa, spiritististä, teosofista ja salatieteellistä kirjallisuutta, ja ehkä vielä itsekkin ottamalla osaa kokeiluihin ja istuntoihin. Samalla hänelle tarjoutui tilaisuus hyödylliseen työhön, sillä saattoihan hän esim. koota kertomuksia ja todistuksia »yliluonnollisista» tapahtumista, kuolleitten esiintymisistä, profetallisista unista, näyistä y. m. s.

Esoteristein tehtävä oli tavallaan korkeampaa ja vaikeampaa laatua. He tiesivät, että täydellisellä ihmisellä, Mestarilla, oli hallussaan kaikenlaisia yliaistillisia kykyjä, jotka vähitellen olivat hänessä puhjenneet hänen edetessään sillä kaidalla tiellä, joka opetuslapsiudesta vei mestariuteen. Nämä kyvyt olivat hänenkin, esoteristin, saavutettavissa ja hänen tehtävänsä oli ne hankkia itselleen – ei kuitenkaan väkinäisellä tavalla, ei kykyjä tavoittelemalla, vaan elämällä sitä elämää, joka niitä kykyjä luonnostaan herättäisi. Tämä elämä oli opetuslapsen elämä eli väsymätön pyrkimys sitä veljeyden ihannetta kohti,

joka heräyöksessä oli nähty. Se oli siis ensimmäisen ohjelmapykälän käytännöllistä toteuttamista sen koko laajuudessa ja sitä elämää nimitettiin kaidaksi tieksi, eikä tämä ollut tuntematon polku, koska kaikki Mestarit olivat sen ennen kulkeneet.

Näin olivat madame Blavatsky ja hänen suuret opettajansa suunnitelleet ja haahmotelleet Teosofisen Seuran työtä ja tehtävää. He tiesivät, että jos Teosofinen Seura olisi työlleen uskollinen, koituisi siitä arvaamaton hyöty maailmalle. Veljeyttä saarnattaisiin ja veljeyttä toteutettaisiin. Ei Teosofisen Seuran tarvinnut ottaa osaa maailman politiikkaan eikä yhteiskunnallisiin taisteluihin muuten kuin ystävän ja veljen nuhtelevalla, rohkaisevalla ja ohjaavalla äänellä. Kun maailmalla olisi edessään elävä esimerkki, jäisi se ajattelemaan ja ihmettelemään.

Nyt joudumme lopulta viimeiseen kysymykseemme: onko Teosofinen Seura pysynyt alkuperäiselle tehtävälleen ja ohjelmalleen uskollisena? Siitä tahdomme puhua ensi kerralla.

Pekka Ervast.

(Ruusu-Risti 1922 Elokuu N:o 6, s. 168-179)